

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงประจักษ์ ศึกษาเปรียบเทียบกระแสเงินสดและอัตราส่วนทางการเงินที่ได้มีการปรับปรุงผลกระทบของรายการภาษีเงินได้ โดยใช้ข้อมูลงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงผลกระทบของภาษีเงินได้ที่มีต่อการจัดจำแนกกิจกรรมในงบกระแสเงินสดตลอดจนผลกระทบต่อคุณภาพกำไรที่ใช้กระแสเงินสดในการประเมินคุณภาพกำไร โดยการนำข้อมูลดังกล่าวมาทดสอบสมมติฐานทางสถิติ มีวิธีการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ลักษณะประชากร
2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ตัวแปรและการวัดค่า
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
6. การทดสอบสมมติฐาน

ลักษณะประชากร

งบกระแสเงินสดมีรูปแบบในการจัดทำและเปิดเผยข้อมูล 2 รูปแบบ คือ

1. บริษัทที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไป
 2. บริษัทที่ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะที่กำหนดโดยหน่วยงานของรัฐให้ถือปฏิบัติในการจัดทำงบกระแสเงินสด
- ดังนั้นลักษณะประชากรเป้าหมายในการศึกษานี้ คือ งบการเงินของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งประกอบธุรกิจโดยทั่วไป โดยมีรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่ 31 ธันวาคม 2544 ถึง 31 ธันวาคม 2546 โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขดำเนินงาน และบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากไม่มีการจ่ายภาษี

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตามตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ โดยนำหมวดย่อยในกิจการที่มีลักษณะธุรกิจที่สอดคล้องกันมาอยู่ด้วยกัน เพื่อให้กระชับและ

ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยจัดประเภทได้ 8 กลุ่มอุตสาหกรรมดังนี้ คือ

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค
3. กลุ่มธุรกิจการเงิน
4. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม
5. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
6. กลุ่มทรัพยากร
7. กลุ่มบริการ
8. กลุ่มเทคโนโลยี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจงจากจำนวนกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด 8 กลุ่ม นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค (Consumer Products)
2. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (Industrials)
3. กลุ่มเทคโนโลยี (Technology)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยพิจารณาจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากกลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเทคโนโลยี ที่มีรอบระยะเวลาบัญชีระหว่าง 31 ธันวาคม 2544 ถึง 31 ธันวาคม 2546 และเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ ครบถ้วนตรงตามเงื่อนไข โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขดำเนินงาน และบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ แหล่งข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมในระบบฐานข้อมูล I-SIMS (Integrated SET Information Management System) และห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปรและการวัดค่า

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยพิจารณาจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรอบระยะเวลาบัญชีระหว่าง 31 ธันวาคม 2544 ถึง 31 ธันวาคม 2546 โดยพิจารณาเก็บข้อมูลเฉพาะงบการเงินที่มีรายการดังต่อไปนี้

1. รายการกำไร/ขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ปัจจุบันรายการภาษีเงินได้ที่เกิดจากรายการกำไร/ขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ นั้นถูกแบ่งอยู่ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน แต่ตัวเงินที่เกิดจากกำไร/ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ถาวรกลับรวมอยู่ในกระแสเงินสดจากการลงทุน

2. รายการดอกเบี้ยจ่าย ภายใต้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 25 เรื่อง งบกระแสเงินสด ดอกเบี้ยจ่ายอาจแสดงไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานหรือกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน ในการศึกษาครั้งนี้จะคัดเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีกระแสเงินสดที่มีรายการดอกเบี้ยจ่ายแสดงไว้ในกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ซึ่งรายการดอกเบี้ยจ่ายเป็นจำนวนที่จ่ายชำระสำหรับต้นทุนของเงินทุนที่ได้มาจากการก่อหนี้ ดังนั้นเงินสดที่จ่ายชำระเป็นค่าดอกเบี้ยจ่ายจึงไม่ใช่กระแสเงินสดที่ใช้ไปในกิจกรรมดำเนินงาน เพราะแท้จริงดอกเบี้ยจ่ายเป็นผลมาจากกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินนั่นเอง ซึ่ง Numberg ก็ได้โต้แย้งเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้เช่นกัน

3. รายการขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ รายการนี้เป็นผลของกระแสเงินสดจากการลงทุน แต่ภาษีเงินได้ของรายการนี้ก็กลับแบ่งอยู่ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

รายการดังกล่าวเป็นรายการที่ส่งผลกระทบต่อการคำนวณภาษีเงินได้ และเป็นรายการที่ทำให้เกิดการบิดเบือนของการจัดจำแนกภาษีเงินได้ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เนื่องจากภาษีเงินได้ที่คำนวณได้จาก 3 รายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาและใช้ไปจากกระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน เพื่อทำการปรับลดหรือเพิ่มภาษีเงินได้ที่เกิดจากรายการกำไร/ขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ออกจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยนำไปเพิ่มหรือลดในกระแสเงินสดจากการลงทุน และทำการปรับเพิ่มภาษีเงินได้ที่เกิดจากรายการขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ รวมทั้งการปรับเพิ่มภาษีเงินได้ที่เกิดจากรายการดอกเบี้ยจ่ายในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน พร้อมกับนำภาษีเงินได้ส่วนนี้ไปเป็นตัวลดในกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน

อย่างไรก็ดีในการสุ่มตัวอย่างเบื้องต้น รายการที่ 3 คือ รายการขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ คือมีตัวอย่างเพียง 1 รายการ จึงไม่สามารถใช้การทดสอบทางสถิติได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงเก็บข้อมูลเพียง 2 รายการแรก ได้แก่ รายการกำไร/ขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และรายการดอกเบี้ยจ่าย กรณีบริษัทใดมีทั้ง 2 รายการ ก็จะปรับปรุงทุกรายการไปพร้อมกัน

ภายหลังการรวบรวมข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรและการวัดค่าในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. จัดทำกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินใหม่ โดยปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ไปตามแหล่งที่มาและใช้ไปของภาษีเงินได้นั้นเข้าสู่กิจกรรมที่ก่อให้เกิดภาษีเงินได้ โดยมีตัวแบบการวิจัยดังนี้

1.1 รายการกำไร/ขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สามารถแยกเป็น

2 ประเด็นคือ

1.1.1 กำไรจากการขายสินทรัพย์ถาวร

$$\text{Adj-CFO}_{i,t} = \text{CFO}_{i,j,t} + (\text{PF}_{i,j,t} * 30\%) \quad (1)$$

$$\text{Adj-CFI}_{i,t} = \text{CFI}_{i,j,t} - (\text{PF}_{i,j,t} * 30\%) \quad (2)$$

โดยที่ $\text{Adj-CFO}_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ของบริษัทในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{Adj-CFI}_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการลงทุนหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ของบริษัทในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{CFO}_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{CFI}_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการลงทุนของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{PF}_{i,j,t}$ = กำไรจากการขายสินทรัพย์ถาวรของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

i = บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

j = กลุ่มธุรกิจที่ 1-3

โดยที่ 1= กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

2= กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

3= กลุ่มเทคโนโลยี

t = ปี พ.ศ. 2544 ถึง ปี พ.ศ. 2546

1.1.2 ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ถาวร

$$\text{Adj-CFO}_{i,t} = \text{CFO}_{i,j,t} - (\text{LO}_{i,j,t} * 30\%) \quad (3)$$

$$\text{Adj-CFI}_{i,t} = \text{CFI}_{i,j,t} + (\text{LO}_{i,j,t} * 30\%) \quad (4)$$

โดยที่

$\text{Adj-CFO}_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ของบริษัทในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$Adj-CFI_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการลงทุนหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ของบริษัท
ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$CFI_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการลงทุนของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$LO_{i,t}$ = ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ถาวรของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

i = บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

j = กลุ่มธุรกิจที่ 1-3

โดยที่ 1= กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

2= กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

3= กลุ่มเทคโนโลยี

t = ปี พ.ศ. 2544 ถึง ปี พ.ศ. 2546

1.2 รายการดอกเบี้ยจ่าย คำนวณได้ดังนี้

$$Adj-CFO_{j,t} = CFO_{j,t} + (IR_{j,t} * 30\%) \quad (5)$$

$$Adj-CFF_{j,t} = CFF_{j,t} - (IR_{j,t} * 30\%) \quad (6)$$

โดยที่

$Adj-CFO_{j,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ของ
บริษัทในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$Adj-CFF_{j,t}$ = กระแสเงินสดจากการจัดหาเงินหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ของ
บริษัทในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$CFI_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการลงทุนของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$IR_{i,t}$ = ดอกเบี้ยจ่ายของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

i = บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

j = กลุ่มธุรกิจที่ 1-3

โดยที่ 1= กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

2= กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

3= กลุ่มเทคโนโลยี

t = ปี พ.ศ. 2544 ถึง ปี พ.ศ. 2546

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 หาค่าเฉลี่ยของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทั้งก่อนและหลังการปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ โดยปรับลดผลกระทบของขนาดธุรกิจ (Size effect) ก่อนซึ่งจะทำให้ข้อมูลระหว่างกิจการที่มีขนาดต่างกันนั้นสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

วิธีการลดผลกระทบของขนาดธุรกิจ (Size effect) มีดังนี้

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) ใช้รายได้เป็นตัวลด Size effect เนื่องจากรายได้ก็คือผลที่ได้จากการดำเนินงาน

กระแสเงินสดจากการลงทุน (CFI) ใช้ สินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset) เป็นตัวลด Size effect เนื่องจากกิจกรรมลงทุนหมายถึงการซื้อและจำหน่ายสินทรัพย์ถาวรและเงินทุนอื่น ๆ ที่ไม่รวมรายการเทียบเท่าเงินสด เพราะฉะนั้นกระแสเงินสดจากการลงทุน จึงมีแหล่งที่ได้มาและใช้ไปจากสินทรัพย์ถาวร

กระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน (CFF) ใช้จำนวนรวมของสินทรัพย์ (Total Asset) เป็น ตัวลด Size effect เนื่องจากกิจกรรมจัดหาเงินหมายถึงกิจกรรมที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดและองค์ประกอบของส่วนของเจ้าของและส่วนกู้ยืมของกิจการ ดังสมการด้านล่าง

$$\text{Equity} + \text{Liabilities} = \text{Asset}$$

ในขั้นตอนนี้มีตัวแบบดังนี้

$$\text{Avg-CFO}_{j,t} = \frac{\sum (\text{CFO}_{i,j,t} / \text{RV}_{i,j,t})}{n} \quad (5)$$

$$\text{Avg-CFI}_{j,t} = \frac{\sum (\text{CFI}_{i,j,t} / \text{FA}_{i,j,t})}{n} \quad (6)$$

$$\text{Avg-CFF}_{j,t} = \frac{\sum (\text{CFF}_{i,j,t} / \text{TA}_{i,j,t})}{n} \quad (7)$$

โดยที่

$\text{CFO}_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{CFI}_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการลงทุนของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{CFF}_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการจัดหาเงินของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{RV}_{i,j,t}$ = รายได้ (Revenue) ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{FA}_{i,j,t}$ = สินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) ของบริษัท i ในของกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{TA}_{i,j,t}$ = สินทรัพย์รวม (Total Assets) ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$\text{Avg-CFO}_{j,t}$ = ค่าเฉลี่ยของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานภายหลังการปรับลด

Size effect ของกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$Avg-CFI_{j,t}$ = ค่าเฉลี่ยของกระแสเงินสดจากการลงทุนภายหลังการปรับลด

Size effect ของกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$Avg-CFF_{j,t}$ = ค่าเฉลี่ยของกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินภายหลังการปรับลด

Size effect ของกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

n = จำนวนบริษัทในกลุ่มธุรกิจ j

i = บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปตามเงื่อนไขที่

กำหนด

j = กลุ่มธุรกิจที่ 1-3

โดยที่ 1= กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

2= กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

3= กลุ่มเทคโนโลยี

t = ปี พ.ศ. 2544 ถึง ปี พ.ศ. 2546

2.2 ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษามีจุดประสงค์เพื่อทดสอบเปรียบเทียบกระแสเงินสดก่อนและหลังการปรับปรุงผลกระทบของภาษีเงินได้ที่เกิดจากการบิดเบือนของการจัดจําแนกรายการในกระแสเงินสด โดยเฉพาะกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน หากผลกระทบของภาษีเงินได้มีสาระสำคัญ ก็ย่อมทำให้อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ข้อมูลของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาคำนวณแตกต่างกันด้วย ดังนั้นจึงเลือกอัตราส่วนทางการเงิน 2 อัตราส่วน เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นเท่านั้น โดยหาค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการศึกษาก่อนและหลังการปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ อัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย อัตราส่วนแสดงสภาพความเสี่ยง (Leverage) ซึ่งได้แก่อัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Cash return on stockholders' equity)

อัตราส่วนในการประเมินคุณภาพกำไร (Quality of Earnings)

สาเหตุที่เลือก 2 อัตราส่วนทางการเงินดังกล่าวข้างต้นในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าอัตราส่วนทางการเงินดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน กล่าวคือ อัตราส่วนวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้นนั้น เป็นข้อมูลที่ช่วยในการพิจารณาสภาพเสี่ยงของกิจการโดยพิจารณาในแง่ของการลงทุนในแหล่งระยะยาว ซึ่งมีแหล่งที่มาของเงินทุนจากผู้เป็นเจ้าหนี้ระยะยาว เช่น ผู้ถือหุ้นกู้ และผู้ถือหุ้นทุน ดังนั้นอัตราส่วนนี้จึงบ่งบอกความสามารถของกิจการในการประเมินความเสี่ยง หรือใช้ในการพยากรณ์ความล้มเหลวของธุรกิจได้

ส่วนอัตราส่วนในการประเมินคุณภาพกำไร เนื่องจากกำไรถือว่าเป็นข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงินต่างก็จัดลำดับความสำคัญอยู่ในลำดับต้นๆ ดังนั้นคุณภาพของกำไรที่ปรากฏจึงน่าจะเป็นตัวที่ผู้ใช้งบการเงินควรจะได้ทราบว่า กำไรที่เราเห็นอยู่นั้นมีคุณภาพ น่าเชื่อถือเพียงใดก่อนที่จะนำข้อมูลกำไรที่ปรากฏในงบการเงินมาใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน หรือให้สินเชื่อต่าง ๆ เป็นต้น

หากว่าอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ได้รับผลกระทบจากรายการภาษีเงินได้ นั่นก็แสดงว่าอัตราส่วนทางการเงินจากกระแสเงินสด 2 แหล่งที่เหลือ คือ กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน ก็ย่อมได้รับผลกระทบเช่นกัน

อัตราส่วนทางการเงินดังกล่าวมีตัวแบบในการวัดค่า ดังต่อไปนี้

2.2.1 อัตราส่วนแสดงสภาพความเสี่ยง (Leverage) ซึ่งได้แก่อัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Cash return on stockholders' equity)

$$CRSE_{i,j,t} = CFO_{i,j,t} / SE_{i,j,t} \quad (8)$$

โดยที่

$CRSE_{i,j,t}$ = อัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Cash return on stockholders' equity) ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$CFO_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$SE_{i,j,t}$ = ส่วนของผู้ถือหุ้น (Stockholders' equity) ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

i = บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

j = กลุ่มธุรกิจที่ 1-3

โดยที่ 1 = กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

2 = กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

3 = กลุ่มเทคโนโลยี

t = ปี พ.ศ. 2544 ถึง ปี พ.ศ. 2546

2.2.2 คุณภาพกำไร (Quality of Earnings) ในการประเมินคุณภาพกำไรมีอยู่หลายแนวทางด้วยกัน แต่สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเปรียบเทียบอัตราส่วนของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่าง ๆ (ตลอดจนรายการที่มีไม่ใช่เงินสดอื่น ๆ) ตัวแบบที่ใช้ในการวัดค่ามีดังนี้

$$QE_{i,j,t} = 1 - |CFO_{i,j,t} / EBITDA_{i,j,t}| \quad (9)$$

โดยที่

$QE_{i,j,t}$ = คุณภาพกำไร (Quality of earnings) ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$CFO_{i,j,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้

ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา

$EBITDA_{i,j,t}$ = กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่าง ๆ (ตลอดจนรายการที่มีใช้เงินสดอื่น ๆ) ของบริษัท i ในกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

จากอัตราส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ทั้ง 2 อัตราส่วนดังกล่าวทำการหาค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุงรายการภาษีเงินได้ในงบกระแสเงินสด โดยมีตัวแบบในการวัดค่าดังนี้

$$Avg-CRSE_{j,t} = \frac{\sum CRSE_{i,j,t}}{n} \quad (10)$$

$$Avg-QE_{j,t} = \frac{\sum QE_{i,j,t}}{n} \quad (11)$$

โดยที่

$Avg-CRSE_{j,t}$ = ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของกลุ่มธุรกิจ j ณ เวลา t

$Avg-QE_{j,t}$ = ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนอัตราส่วนของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่าง ๆ (ตลอดจนรายการที่มีใช้เงินสดอื่น ๆ) ของกลุ่มบริษัท j ณ เวลา t

n = จำนวนบริษัทในกลุ่มธุรกิจ j

j = กลุ่มธุรกิจที่ 1-3

โดยที่ 1= กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค

2= กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

3= กลุ่มเทคโนโลยี

t = ปี พ.ศ. 2544 ถึง ปี พ.ศ. 2546

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลลงบนกระดานก่อนบันทึกลงในโปรแกรม SPSS ตามที่ปรากฏในส่วนของภาคผนวก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการศึกษาเพื่อบรรยายถึงลักษณะของตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่ง ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อพิจารณาข้อมูลที่จัดเก็บได้ในเบื้องต้น การสรุปผลและทดสอบสมมติฐานงานวิจัย สถิติ

ที่ทดสอบ คือ ค่าเฉลี่ยของสองประชากรแบบจับคู่ (Paired – Samples t Test) โดยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

การทดสอบสมมติฐาน

การยอมรับสมมติฐานงานวิจัย หรือการที่จะกล่าวว่าการบิดเบือนของภาษีเงินได้มีผลกระทบต่อการจัดจําแนกกิจกรรมในงบกระแสเงินสดและคุณภาพกำไรนั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน และพิจารณาเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยรวมของอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อันได้แก่อัตราส่วนการประเมินความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่อง อัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนประเมินคุณภาพกำไร ก่อนและหลังปรับปรุงผลกระทบของภาษีเงินได้ว่าผลกระทบดังกล่าวมีนัยสำคัญหรือไม่ เพื่อตอบคำถามงานวิจัยนี้ สามารถตั้งสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยที่ 1

HR₁: การจัดจําแนกรายการภาษีเงินได้ใหม่ในงบกระแสเงินสดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานและคุณภาพกำไรอย่างมีนัยสำคัญ

จากสมมติฐานการวิจัยข้างต้น สามารถตั้งสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: \text{Adj-CFO}_{j,t} = \text{CFO}_{j,t}$$

$$H_1: \text{Adj-CFO}_{j,t} \neq \text{CFO}_{j,t}$$

สมมติฐานงานวิจัยที่ 1 ผู้ศึกษามีเจตนาเพื่อทดสอบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนและหลังปรับปรุงผลกระทบของภาษีเงินได้ จึงไม่แสดงสมมติฐานทางสถิติของอัตราส่วนทางการเงิน แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเชื่อว่าผลกระทบต่อเนื่องไปยังอัตราส่วนทางการเงินอย่างแน่นอนจึงแสดงผลกระทบต่อเนื่อง โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินคือ อัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนในการประเมินคุณภาพกำไร

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยที่ 2

HR₂: การจัดจําแนกรายการภาษีเงินได้ใหม่ในงบกระแสเงินสดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ

จากสมมติฐานการวิจัยข้างต้น สามารถตั้งสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: \text{Adj-CFI}_{j,t} = \text{CFI}_{j,t}$$

$$H_1: \text{Adj-CFI}_{j,t} \neq \text{CFI}_{j,t}$$

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยที่ 3

HR₃: การจัดจำแนกรายการภาษีเงินได้ใหม่ในงบกระแสเงินสดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
ในกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินอย่างมีนัยสำคัญ

จากสมมติฐานการวิจัยข้างต้น สามารถตั้งสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: \text{Adj-CFF}_{j,t} = \text{CFF}_{j,t}$$

$$H_1: \text{Adj-CFF}_{j,t} \neq \text{CFF}_{j,t}$$

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University